

ARBETSMILJÖ
VERKET

Marknadskontroll av personlig skyddsutrustning

Försäljning via lokala återförsäljare

AnnSofie Kero

Arbetsmiljöverket
Enheten för kemiska, mikrobiologiska och fysikaliska faktorer

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund.....	3
Syfte och mål.....	3
Tillvägagångssätt.....	3
Diskussion.....	5
Slutsatser	6

Sammanfattning

I projektet kontrollerade inspektörer personlig skyddsutrustning hos lokala återförsäljare inom sitt distrikt. De kontrollerade att utrustning var CE-märkt, vilken övrig märkning som fanns och att en bruksanvisning på svenska medföljde produkten.

Av 120 granskade personliga skyddsutrustningar hade 39 av dem någon formell brist, av dessa var hälften skyddshandskar. För skyddshandskar och skyddsskor hade mer än hälften någon formell brist. Den vanligaste formella bristen var att bruksanvisning på svenska saknades. I samtliga fall där tillverkaren eller återförsäljaren kontaktades har de vidtagit frivilliga åtgärder.

Bakgrund

Marknadskontroll av personlig skyddsutrustning hos lokala återförsäljare som inte ingår i ett rikstäckande företag har inte gjorts tidigare. I den mån kontroll har gjorts hos lokala återförsäljare har det skett i Stockholmregionen av avdelning R.

I marknadskontrollen av återförsäljare av personlig skyddsutrustning på internet konstaterades en rad brister när det gäller exempelvis skyddshandskar. Många av de skyddshandskar som finns på marknaden uppfyller inte de formella kraven och i många fall medföljer ingen bruksanvisning på svenska med skyddshandskarna. Bruksanvisningen är en väsentlig del av den personliga skyddsutrustningen och den ger uppgift om vad produkten skyddar mot, instruktioner för användning, underhåll och anpassning till individen. Dessa brister kan också förväntas när det gäller annan personlig skyddsutrustning.

Strukturen på företagen, med ett ofta mycket diversifierat produktsortiment och begränsat antal anställda, gör att det kan vara svårt att upprätthålla tillräcklig kompetens om vilka krav och regler som gäller inom olika produktområden.

Syfte och mål

Syftet med marknadskontrollen var dels att hindra att personlig skyddsutrustning som inte uppfyller de formella kraven säljs och dels att öka kunskapen hos lokala återförsäljare om vilka krav personlig skyddsutrustning ska uppfylla innan den får säljas. Genom att kontrollera ett antal olika typer av personlig skyddsutrustning fås en indikation på för vilka typer av personlig skyddsutrustning som formella brister är vanliga, exempelvis att bruksanvisning på svenska saknas.

Målet med marknadskontrollprojektet var att förhindra att personlig skyddsutrustning med formella brister och som saknar bruksanvisning på svenska finns på svenska marknaden.

Tillvägagångssätt

I projektet deltog inspektörer från Stockholm, Malmö, Linköping och Umeå. Utifrån kompetens och arbetsområde, granskade inspektörerna två till tre olika typer av personlig skyddsutrustning hos lokala återförsäljare inom sitt distrikt. Inspektörerna kontrollerade att

den personliga skyddsutrustningen var CE-märkt, dokumenterade vilken övrig märkning som fanns på utrustningen samt kontrollerade att en bruksanvisning på svenska som följde med utrustningen. Som stöd vid besöket använde inspektörerna en checklista för personlig skyddsutrustning i kategori 2 och 3. Checklistorna återfinns i bilaga 1 och 2. Checklistan samt foton av märkningen, emballage och bruksanvisning på svenska sparades på nätverket och kontrollerades av avdelning R. Endast de formella kraven kontrollerades vilket innebär att kontroll gjordes av att det fanns ett typkontrollintyg utfärdat av ett anmält organ för produkten, att det fanns en försäkran om överensstämmelse och att det fanns en bruksanvisning på svenska.

I de fall granskningen visade att den personlig skyddsutrustning hade formella brister, främst om bruksanvisning på svenska saknades, skapades ett marknadskontrollärende. Arbetsmiljöverket kontaktade den tillverkare eller den svenske importören och påtalade de brister vi funnit vid marknadskontrollen. I dessa fall begärde Arbetsmiljöverket också in kopior av försäkran om överensstämmelse och typkontrollintyg för kontroll.

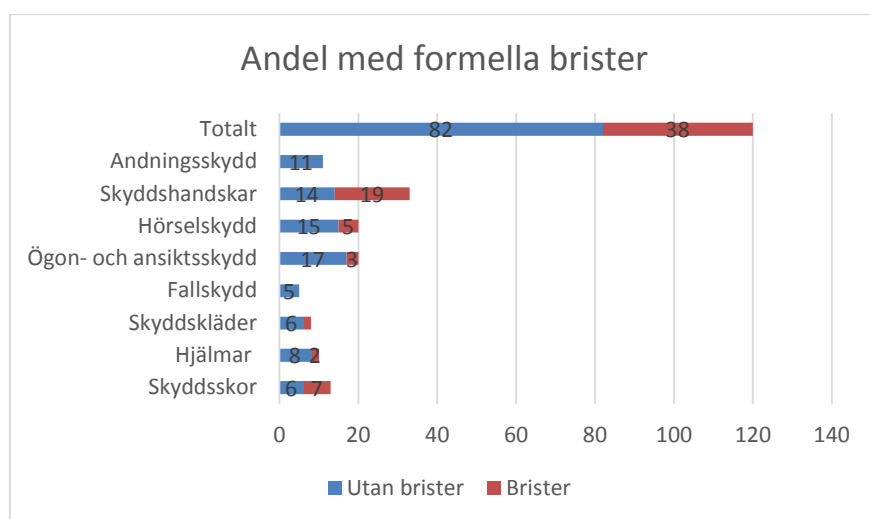
Vid besöket hos de lokala återförsäljarna informerade inspektörerna om vilka regler som gäller för att personlig skyddsutrustning ska få säljas eller tas i bruk.

Inom projektet har även funktionsprovning och dokumentationskontroll för filtrerande halvmasker som finns på svenska marknaden gjorts. Resultatet av funktionsprovning och dokumentkontroll redovisas i en separat rapport.

Resultat

Marknadskontroll av personlig skyddsutrustning gjordes hos 24 olika lokala återförsäljare. I de fall dessa ingick i en kedja har besök gjorts i butiker på flera orter, se bilaga 3. Sammanlagt gjordes ett trettiotal inspektioner hos lokala återförsäljare inom distrikten Stockholm, Linköping, Malmö och Umeå.

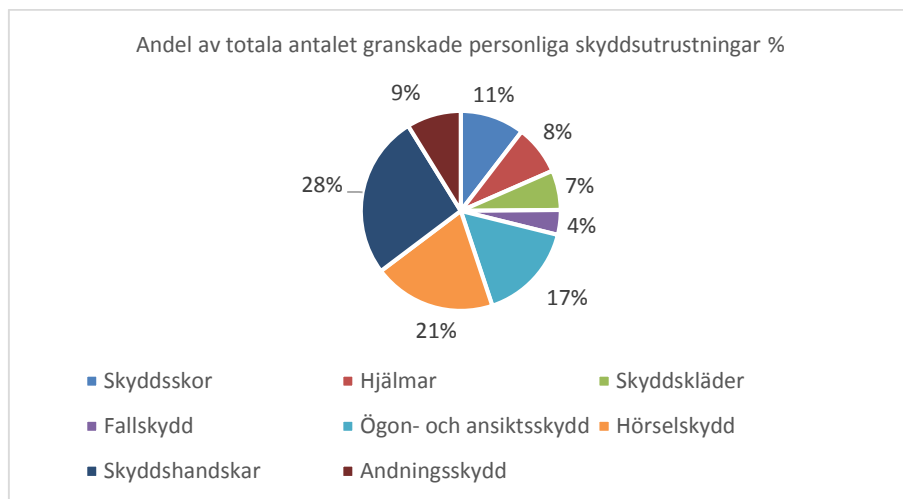
Åtta olika typer av personlig skyddsutrustning och totalt 120 olika modeller granskades, se figur 1. Endast i ett fåtal fall granskades samma personliga skyddsutrustning av två olika inspektörer.

Figur 1. Andel med formella brister av totala antalet inrapporterade

Den vanligaste formella bristen var att bruksanvisning på svenska saknades.

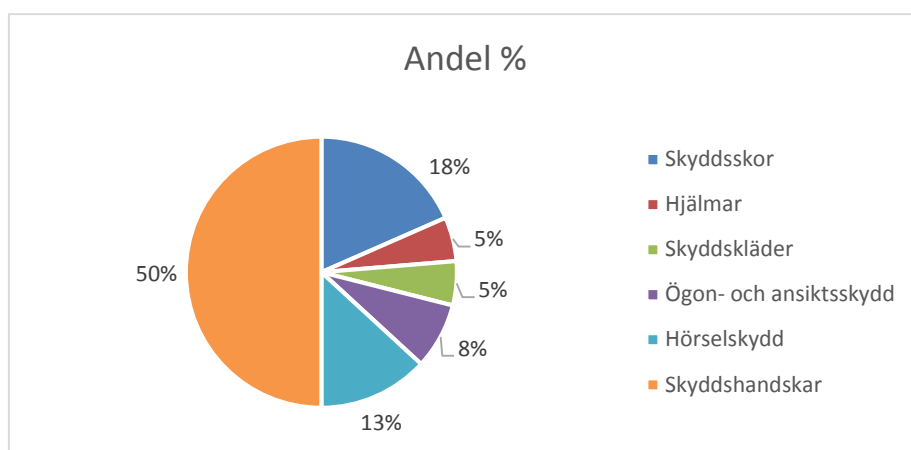
Vid kontrollen konstaterades inga brister för fallskydd och andningsskydd exklusive filtrerande halvmasker. Resultat av marknads kontroll av filtrerande halvmasker redovisas i separat rapport.

Figur 2. Andel av varje typ av totala antalet granskade produkter

Av den kontrollerade personliga skyddsutrustningen var skyddshandskar cirka 28 %, se figur 2, men skyddshandskar stod för nästan hälften av alla produkter med brister, se figur 3.

Skyddsskor var den personliga skyddsutrustning som efter skyddshandskar hade flest formella brister. Av figur 2 framgår att 11 % av den kontrollerade personliga skyddsutrustningen var skyddsskor, men andelen formella brister för skyddsskor var 18 %.

Figur 3. Andel av typ av personlig skyddsutrustning av totala andelen med brister

I samtliga ärenden har tillverkaren eller den svenske importören vidtagit frivilliga åtgärder, antingen genom att sluta sälja den personliga skyddsutrustningen eller åtgärda bristerna.

I bilaga 4 finns en sammanställning av personlig skyddsutrustning med brister som lett till ett marknadskontrollärende. I tabellen anges även vilka frivilliga åtgärder tillverkaren eller återförsäljaren vidtagit.

När det gäller skyddsskor och skyddshandskar saknade mer än hälften av de kontrollerade skyddsskorna och skyddshandskarna bruksanvisning på svenska. Brister funna i projektet avseende skyddsskor och skyddshandskar kommer att följas upp i två olika marknadskontrollprojekt under 2015. Ett projekt för skyddshandskar och ett för skyddsskor.

Diskussion

Den absolut vanligaste formella bristen är att bruksanvisning på svenska saknas. För skyddshandskar och hörselskydd saknade mer än hälften av produkterna bruksanvisning på svenska. En bidragande orsak när det gäller skyddshandskar kan vara att återförsäljarna säljer skyddshandskar styckvis, medan den minsta förpackningen från tillverkaren är x antal handskar förpackade tillsammans med bruksanvisningen. Återförsäljaren får endast sälja tillverkarens minsta förpackning obruten, men samtidigt levereras handskar för upphängning styckvis från tillverkare enligt information från återförsäljare vid marknadskontrollen. Hur återförsäljaren hanterar förpackningarna med skyddshandskar kommer att följas upp vid projektet för marknadskontroll av skyddshandskar.

När den nya förordningen för utförande av PPE träder i kraft innebär det att även återförsäljaren får vissa skyldigheter, främst att se till att produkten är CE-märkt och att det medföljer en bruksanvisning på svenska från tillverkaren till varje enhet som säljs.

Slutsatser

Den vanligaste formella bristen var att bruksanvisning på svenska saknas eller är bristfällig. För skyddshandskar saknade mer än hälften av de kontrollerade skyddshandskarna en bruksanvisning på svenska.

Checklista för marknads kontroll personlig skyddsutrustning - kategori II

Datum:	Utfört av:	Distrikt:
Återförsäljare:	Organisationsnummer:	Kontaktperson:
Adress:		CFAR-nr:

Produktidentifikation	
Typ av personligt skydd (<i>exempelvis skyddsskor, skyddskläder</i>):	
Varumärke:	
Modell:	
Artikelnummer:	
Leverantör/importör:	
Tillverkare:	
Kommentar/övrigt:	

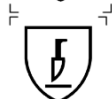
Märkning på produkt	
Finns *CE-märkning: Ja ☐ Nej ☐	
Finns standard angiven: Ja ☐ , vilket nr: EN..... alt. EN ISO Nej ☐	
Gäller endast skyddskläder/handskar:	
Finns piktogram: Ja ☐ , markera vilket/vilka på sida 2 Nej ☐	
Övrig märkning, även märkning på förpackning (<i>ej tvättråd</i>):	
Kommentar/övrigt:	

Bruksanvisning	
Finns bruksanvisning på svenska: Ja ☐ Nej ☐ Är den läsbar? Ja ☐ Nej ☐	
Om ja, innehåller den:	
Namn och adress till tillverkare eller dess representant i EU: Ja ☐ Nej ☐ Otydligt ☐	
Förklaring av symboler och märkning: Ja ☐ Nej ☐ Otydligt ☐	
Instruktioner för: användning ☐ kontroll ☐ underhåll ☐ skötsel ☐	
Kommentar/övrigt:	

Piktogram

Skydd mot mekaniska risker

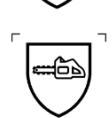
Skydd mot skärande risker

Skydd mot joniserande strålning

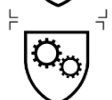
Skydd mot kemiska risker (2 eller färre kemikalier)

Skydd mot motor/kedjesåg

Skydd mot mikroorganismer

Skydd mot rörliga delar

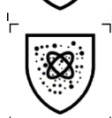
Skyddsutrustning med hög synbarhet

Skydd mot kyla

Skydd mot hetta och flamma

Skydd radioaktiv kontaminering

Skydd mot kemiska risker (3 eller fler kemikalier)

Skydd för brandmän

Skydd vid svetsning

Skydd mot statisk elektricitet

Checklista för marknads kontroll personlig skyddsutrustning - kategori III

Datum:	Utfört av:	Distrikt:
Återförsäljare:	Organisationsnummer:	Kontaktperson:
Adress:	CFAR-nr:	

Produktidentifikation	
Typ av personligt skydd (<i>exempelvis skyddsskor, skyddskläder</i>):	
Varumärke:	
Modell:	
Artikelnummer:	
Leverantör/importör:	
Tillverkare:	
Kommentar/övrigt:	

Märkning på produkt	
Finns CE-märkning: Ja ☐ Nej ☐	Följs det av ett fyrsiffrigt nr?: Ja ☐ , vilket nr:..... Nej ☐
Finns standard angiven: Ja ☐ , vilket nr: EN..... alt. EN ISO	Nej ☐
Gäller endast skyddskläder/handskar:	
Finns piktogram: Ja ☐ , markera vilket/vilka på sida 2	Nej ☐
Övrig märkning, även märkning på förpackning (<i>ej tvättråd</i>):	
Kommentar/övrigt:	

Bruksanvisning	
Finns bruksanvisning på svenska: Ja ☐ Nej ☐	Är den läsbar? Ja ☐ Nej ☐
Om ja, innehåller den:	
Namn och adress till tillverkare eller dess representant i EU: Ja ☐ Nej ☐ Otydligt ☐	
Förklaring av symboler och märkning: Ja ☐ Nej ☐ Otydligt ☐	
Instruktioner för: användning ☐ kontroll ☐ underhåll ☐ skötsel ☐	
Kommentar/övrigt:	

Personlig skyddsutrustning som är kat III

- Fallskydd
- Andningsskydd
- Skyddskläder, skyddsskor och skyddshandskar mot kemikalier
- Skydd mot värme motsvarande en lufttemperatur på $>100^{\circ}\text{C}$
- Skyddskläder och skyddshandskar mot kyla motsvarande en lufttemperatur på $<-50^{\circ}\text{C}$
- Skydd mot elektriska risker på $>50\text{ V}$ växelström eller $>75\text{ V}$ likström.

Piktogram

	Skydd mot mekaniska risker		Skydd mot kyla
	Skydd mot skärande risker		Skydd mot hetta och flamma
	Skydd mot joniserande strålning		Skydd radioaktiv kontaminering
	Skydd mot kemiska risker (2 eller färre kemikalier)		Skydd mot kemiska risker (3 eller fler kemikalier)
	Skydd mot motor/kedjesåg		Skydd för brandmän
	Skydd mot mikroorganismer		Skydd vid svetsning
	Skydd mot rörliga delar		Skydd mot statisk elektricitet
	Skyddsutrustning med hög synbarhet		

Tabell: Besökta återförsäljare och orter

Återförsäljare	Orter
Protexor AB	Malmö
Swedol AB	Sollentuna, Malmö
Arbetskydd Express int.AB	Ramlösa
Knut Sjöman AB	Järfälla
Grolls AB	Solna, Linköping
Flinks Järn	Stockholm
Procurator	Umeå
POG Woody Bygghandel AB	Södra Sandby
Beijer Byggmaterial AB	Lund
Optimera Svenska AB	Lund, Linköping
Lantmännen Maskin AB	Skurup
KC Materialgruppen AB	Täby
Noax Lab AB	Kungsängen
4 Works	Järfälla
Worx	Malmö
Tikkurila Sverige AB	Malmö
Flügger AB	Lund
Bergåse Färg Vegg Golv AB	Helsingborg
Gropens Järn- Bygg & Färg AB	Åtvidaberg
IP Industripartner	Eskilstuna
Nacka Trä & Byggvaror	Nacka
Würth Svenska AB	Skellefteå
Tools Sverige AB	Stockholm
Ahlsell Sverige AB	Stockholm
ME Produkter	Stockholm
Proffsmagasinet Svenska	Stockholm
Arbetsklädshuset AB	Stockholm
Sandbergs Järn	Stockholm
Fredells Trävaru AB	Nacka

Tabell 1: Skyddshjälm

Modell	Tillverkare/importör	Brist	Åtgärder
Kask Plasma	Kask srl	Bruksanvisning på svenska saknas.	Frivillig åtgärd. Bruksanvisning på svenska finns från tredje kvartalet 2014.
Himount AK 10610	Swedol AB	Uppgift om tillverkare saknades i bruksanvisning.	Frivillig åtgärd. Hjälmens har utgått ur sortimentet.

Tabell 2: Skyddskläder

Modell	Tillverkare/importör	Brist	Åtgärder
PX Performatex Jacka Varsel	Arbetsklädshuset AB	Bruksanvisning på svenska saknas.	Frivillig rättelse

Tabell 3: Ögon- och ansiktsskydd

Modell	Tillverkare/importör	Brist	Åtgärder
Worksafe skyddsglasögon	Procurator AB	Texten i bruksanvisningen har för liten text och är inte läsbar.	Frivillig åtgärd. Textstorleken i bruksanvisningen ändrad
AG Tools skyddsglasögon 28016	Byggmax AB	Bruksanvisning på svenska saknas.	Frivillig åtgärd. Bruksanvisning på svenska finns sen tredje kvartalet 2014

Tabell 4: Hörselskydd

Modell	Tillverkare/importör	Brist	Åtgärder
Elektroniska hörselskydd 308 E	Albecom Sweden AB	Bruksanvisning på svenska saknas.	Frivillig åtgärd. Produkten har utgått ur sortimentet.
Hörselkåpor Gard	Bårebo Nordic AB	Brister i bruksanvisning. Felaktig försäkran om överensstämmelse.	Frivillig åtgärd. Bristerna har åtgärdats.
Hörselkåpor Harris Ear Defenders	Bergåse Färg, Vägg, Golv AB	Bruksanvisning på svenska saknas.	Frivillig åtgärd. Produkten har utgått ur sortimentet.
Hörselkåpor STD	Lantmännen Maskin AB	Bruksanvisning på svenska saknas.	Frivillig åtgärd.
4 Use Hjälmsset (Skyddshjälm, Nätvisir, Hörselskydd)	Swedol AB	Uppgift om tillverkare i bruksanvisningen saknades	Frivillig åtgärd. Produkten har utgått ur sortimentet.